

January 20, 1965
**Minutes of the Meeting of the Political Consultative
Committee of the Warsaw Pact Member States,
Warsaw**

Citation:

"Minutes of the Meeting of the Political Consultative Committee of the Warsaw Pact Member States, Warsaw", January 20, 1965, Wilson Center Digital Archive, Romanian National Central Historical Archives, fond CC of RCP-Directorate of International Affairs, folder 15/1965, pp. 112-127. Translated for CWIHP by Mircea Munteanu.
<https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/113838>

Summary:

Romanian meeting minutes of Warsaw Pact Political Consultative Committee meeting concerning non-proliferation.

Credits:

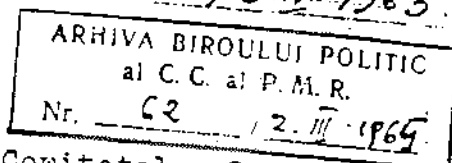
This document was made possible with support from Carnegie Corporation of New York (CCNY)

Original Language:

Romanian

Contents:

Original Scan
Translation - English

Intâlnirea primilor secretari ai Comitetelor Centrale ale
partidelor comuniste și muncitorești și a președinților
Consiliilor de Miniștri ai țărilor participante la Tratatul
de la Varșovia, la CC al PMUP, în dimineața zilei de
20 ianuarie 1965

(Relatarea discuțiilor)
=====

Au participat tovarășii : T.Jivkov, A.Novotny și J.Lenart,
W.Ehrlich și W.Stoph, W.Gomulka și I.Cyrankiewicz, Gheorghe
Gheorghiu-Dej și Ion Gheorghe Maurer, J.Kadar, L.Brejnev și
A.Kosighin.

Tov.Gomulka a salutată la început pe primii secretari ai
Comitetelor Centrale ale partidelor frățești și pe președinții
Consiliilor de Miniștri ai țărilor participante la Tratatul de
la Varșovia, la sediul CC al PMUP.

Această întâlnire - a spus tov.Gomulka - s-a organizat la
propunerea unor delegații prezente la consfătuire. Nu este stabili-
tă o ordine de zi a întâlnirii, dar ar urma să se facă un schimb
de păreri în legătură cu următoarele probleme :

1.- Probleme asupra cărora Comisia de redactare nu a ajuns
de acord și care au fost transmise întâlnirii noastre spre a fi
examinată și a se lua hotărâri. Este vorba în primul rând de pro-
bleme nediseminării armelor nucleare, tovarășii români obiectând
ipoteza includerii ei în Comunicatul consfătuirii.

2.- Probleme care necesită adoptarea de hotărâri interne
ale consfătuirii, probleme care au reieșit din cuvântările ținute
ieri de delegați. Se are în vedere adoptarea unei hotărâri care,
sub forma unei recomandări către guvernele respective, miniștrii
adjucați ai afacerilor externe să fie obligați să se întâlnească
periodic, cel puțin de două ori pe an.

3.- Probleme pe care Comisia redacțională nu le-a discutat
până în seara zilei de 19 ianuarie a.c. și anume :

a) Numirea comandantului suprem al Forțelor Armate Unite
ale Tratatului de la Varșovia;

b) Problema creării statului major al Forțelor Armate Unite ale Tratatului de la Varșovia;

c) Răspunsul la scrisoarea guvernului albanez adresată consfătuirii. Răspunsul redactat în două fraze ar trebui să conste din invitarea guvernului albanez de a-și trimite reprezentanți la consfătuire, refuzul părții albaneze de a lua parte, precum și faptul că participarea în continuare a R.P.Albania la Tratatul de la Varșovia va depinde de hotărîrea guvernului albanez.

În continuare, tov.Gomulka s-a adresat tovarășului Gh.Gheorghiu-Dej și tovarășului I.Gh.Maurer cu rugămintea de a reexamina poziția părții romîne față de ideea nediseminării și de a-și da acordul cu includerea în Comunicat a pasajului respectiv, cu care toate celelalte delegații sînt de acord.

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Noi am expus în cadrul cuvîntării noastre poziția Romîniei față de problema pentru care am fost convocați aici și anume : de a ne pronunța împotriva creării forțelor nucleare multilaterale ale NATO și în primul rînd de a nu admite accesul RFG la arma nucleară. Noi am expus, încă de la sosire, în discuția cu tov. Gomulka și cu tov.Ulbricht, temerile noastre în legătură cu faptul că din punct de vedere tactic, al momentului actual, nu este bine să ridicăm problema nediseminării armelor nucleare. Noi nu vrem ca educînd această problemă la ONU, ea să fie folosită de unele țări, cum este India, spre exemplu, pentru a obține în acest for internațional condamnarea R.P.Chineze. Este bine ca într-o asemenea acțiune, de o mare importanță internațională, să contăm în primul rînd pe acordul și sprijinul celorlalte țări socialiste: China, Coreea, Vietnam, Iugoslavia, a tuturor țărilor socialiste. Numai în felul acesta s-ar putea asigura eficacitatea dorită a acțiunii propuse.

În ce privește proiectul de Tratat propus de delegația RDB, noi nu ne putem pronunța, deoarece l-am primit cu 24 ore înainte plecării delegației la Varșovia. Asemenea probleme care angajează statul nostru pe arena internațională trebuie examinate și hotărîte de organele competente ale partidului și guvernului.

Noi considerăm că este bine să ne concentrăm toate forțele asupra chestiunii care constituie obiectul sesiunii noastre : condamnarea creării, indiferent sub ce formă, a FNM, pentru a nu permite accesul RFG la arma nucleară. Acestea sînt temerile pe care noi vi le-am împărtășit și care merită, după părerea noastră,

atenție. Eu vi rog pe tovarăși să manifeste înțelegere față de cele arătate de noi și să fie de acord ca această problemă a diseminării să nu fie inclusă în Comunicat.

Tov. W. Ulbricht:

Prin crearea FNM, primejdia principală o reprezintă instituirea blocului atomic SUA-RFG. Planurile de creare a FNM sau FNA prezintă pericolul real al diseminării în continuare a armelor nucleare. Acestea se referă în primul rând la RFG, la celelalte state NATO, precum și alte țări cum ar fi India, Indonezia, Suedia, Izrael.

În ceea ce privește China, ea posedă deja arma nucleară. Tratatul propus de RDG este astfel formulat încât să nu poată fi în nici un caz folosit împotriva R.P. Chineze. Delegația RDG a făcut aceste propuneri având în vedere situația nouă care s-a creat după sesiunea din decembrie 1964 a Consiliului NATO. Cu acest prilej au fost dezvăluite o serie de aspecte noi, necunoscute pînă atunci, ale strategiei și tacticii NATO privind pregătirile de război împotriva țărilor membre ale Tratatului de la Varșovia și în primul rând împotriva RDG. Tocmai aceste a determinat delegația RDG să vină cu noile propuneri și să insiste ca problema nediseminării să fie neapărat discutată la actuala sesiune a Adunării Generale a ONU. Delegația RDG consideră că momentul este prielnic, întrucît deocamdată nu există încă o ordine de zi stabilită a sesiunii Adunării Generale ONU. Pe de altă parte, aceasta ar da posibilitate țărilor socialiste să manifeste inițiativă și să nu lase ca inițiativa să aparțină unor țări care s-o îndrepte împotriva Chinei.

Tov. I. Gh. Maurer:

Problema principală pentru care ne-am adunat aici este ca, așa cum prevăd acordurile încheiate după cel de-al doilea război mondial, să nu se permită înarmarea Germaniei occidentale, accesul ei la arma nucleară. Aceasta este problema principală în prezent și în legătură cu ea trebuie noi să ne pronunțăm.

Tov. W. Ulbricht:

A nu vedea pericolul pe care îl comportă diseminarea în continuare a armelor nucleare înseamnă a apropia pericolul războiului nuclear, în loc de a-l îndepărta. Lipsa din Comunicatul consilierii noastre a ideii nediseminării va produce mari confuzii în rândul adversarilor înarmării atomice. A reduce pericolul diseminării numai la RFG sau chiar numai la țările NATO,

ar însemna să micșorăm eficacitatea propagandistică a poziției noastre. De aceea noi îi rugăm pe tovarășii români să fie de acord cu includerea în Comunicat a paragrafului referitor la nediseminare.

Tov. W. Gomulka:

Crearea ~~FNM~~ reprezintă de fapt diseminare. Pentru mine acestea sînt sinonime. Așa că, pronunțîndu-ne împotriva creării FNM, noi ne pronunțăm împotriva diseminării în continuare a armelor nucleare. A reduce însă nediseminarea numai la RFG, ar însemna ca problema să fie mult îngustată. Chestiunea privește nu numai RFG, ci și alte state NATO care au posibilitatea de a intra în posesia armei nucleare.

În cazul însă că vom limita problema doar la NATO, atunci opinia publică ne va învinui de fățărnicie politică. Nu se poate să fim împotriva FNM în cadrul NATO, fără ca implicit să nu fim în general pentru nediseminarea armelor nucleare. În această problemă țările noastre au adoptat anterior o serie de hotărîri, ceea ce înseamnă că nu spunem nimic nou. Sau dv. considerați că aceste hotărîri adoptate anterior nu mai sînt valabile ?

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Noi considerăm că nu are rost să repetăm aceste hotărîri într-un moment cînd, după informațiile noastre, se intenționează folosirea lor pentru a fi condamnată cu mare răsunet R.P. Chineză.

Tov. W. Gomulka:

În ceea ce privește punerea problemei nediseminării la ONU, ea există deja. Am primit chiar astăzi o informare din care reiese că Irlanda, împreună cu Suedia, Norvegia, SUA și alte câteva țări au făcut o propunere în acest sens la ONU. Problema, deci, a și fost pusă. Se poate pune întrebarea: ce interese urmărește SUA alăturîndu-se unei propuneri de nediseminare ? Este clar că aceasta este o idee stît de populară în rîndul opiniei publice mondiale, încît pentru a ascunde caracterul agresiv al politicii lor, SUA încearcă să se prezinte drept adepte a ideii nediseminării. Ceea ce au spus tovarășii români în legătură cu intenția Indiei, este un lucru minor, care poate fi ușor contracarat tocmai prin acțiunea noastră comună la ONU.

Este adevărat că proiectul de Tratat privind nediseminarea

- 5 -

prezentat de tovarășii germani nu poate fi adoptat acum, dar noi putem să ne pronunțăm în principiu pentru a ridica problema la ONU, proiectul de Tratat urmînd să fie studiat de către organele noastre respective.

Noi dispunem de un program de luptă, elaborat și adoptat de comun acord, care prevede ca obiective interzicerea experiențelor nucleare, interzicerea folosirii, a fabricării armelor nucleare, distrugerea acestora și înlăturarea dezarmării generale și totale. Se pune întrebarea: ce este mai ușor de realizat din aceste obiective ale întregii mișcări comuniste internaționale?

Este evident că problema interzicerii folosirii armelor nucleare va fi foarte greu de rezolvat, deoarece în stadiul actual Occidentul nu acceptă această propunere.

Problema nediseminării armelor nucleare este, dintre toate problemele privind dezarmarea, cea mai ușor de realizat și pronunțarea în favoarea acestei idei ar aduce un mare folos propagandistic țărilor socialiste. Dacă nu vom adopta o hotărîre în acest sens, oamenii nu vor înțelege poziția noastră.

Majoritatea tovarășilor s-au pronunțat în cuvîntările ținute ieri în sprijinul acestei propuneri. Vă rugăm, tovarășe Dej, tovarășe Maurer, să fiți și dv. de acord cu felul în care se propune a fi inclusă această idee a nediseminării în proiectul de Comunicat.

Tov. I. Gh. Maurer:

Tovarășul Gomulka a cheltuit multă energie și o frumoasă logică pentru a demonstra lucruri deja cunoscute. Este clar că crearea FNM înseamnă diseminare. Este clar că, indiferent pe ce cale o țară ar intra în posesia armelor nucleare, aceasta înseamnă diseminare. Considerăm însă că în momentul de față trebuie să ne pronunțăm tocmai împotriva acestei forme de diseminare pe care o reprezintă FNM sau alte planuri asemănătoare, cu ajutorul cărora ar intra în posesia armelor nucleare, în primul rînd RFG.

Tov. A. Novotny:

Aș vrea să pun o întrebare tovarășilor romîni. Este știut că toată presa occidentală șteaptă ca România să adopte la această sesiune o poziție diferită de celelalte țări socialiste. Dacă nu vor include în Comunicat ideea nediseminării, pentru toți va fi clar că România nu a fost de acord.

- 6 -

Dacă noi nu ne vom pronunța pentru nediseminare, atunci întreaga opinie publică, și în primul rând partidele comuniste din alte țări, nu ne vor înțelege, se vor întreba dacă nu cumva poziția noastră s-a schimbat.

Ar putea oare tovarășii români să repete ceea ce spun aici, adică că se opun a se vorbi despre nediseminare, în fața opiniei publice mondiale ?

Este știut cu ce interes așteaptă întreaga opinie publică toți oamenii progresiști din lume, ca consfătuirea noastră să se pronunțe din nou împotriva pericolului diseminării armelor nucleare.

Tov. I. Gă. Maurer:

Eu nu înțeleg în ce constă întrebarea. Referitor la poziția României, ea este stabilită de forurile competente care răspund de îndeplinirea ei. România poate oriunde și oricând să-și justifice poziția ei, folosind argumentele pe care le consideră indicate.

Tov. J. Kadar:

Problema centrală a întâlnirii noastre este poziția față de planurile de creare a FNM și, în legătură cu aceasta, problema nediseminării armelor nucleare. Noi condamnăm planurile de creare a FNM, condamnăm în felul acesta diseminarea în continuare a armelor nucleare. În prezent există cinci puteri nucleare : SUA, Anglia, URSS, China și Franța. A duce lupta împotriva imperialismului estăzi, în mod concret, înseamnă a ne pronunța pentru nediseminare, împotriva planurilor SUA. Dacă nu se va pune capăt diseminării, se va deschide o porțiță pentru mai mulți ani, iar chiar în viitorul apropiat cei puțin 5-6 state capitaliste vor ajunge în posesia armei nucleare. Deci, aceasta va fi o armă în mîna imperialiștilor. De aceea, în Comunicat este just pusă problema.

În legătură cu ridicarea problemei la ONU, nu putem să facem nimic pentru a o opri. Astăzi, de exemplu, Agenția PAP a transmis știrea că guvernul englez intenționează să facă la ONU o propunere privind nediseminarea. În ceea ce privește India, se poate sta de vorbă, pentru a o determina să renunțe la propunerea cu escușiș antichinez.

Noi simțim de asemenea pentru a discuta această problemă cu tovarășii chinezi. În general, înainte la Organizația noastră celelalte țări socialiste participau în calitate de observatori. Acum acest lucru nu se mai practică, și este rău.

Noi propunem să se întocmească o informare pentru celelalte țări socialiste, neparticipante la Tratat, în care să fie expuse problemele discutate la sesiune, desigur nu așa cum sînt în Comunicat, ci mai amănunțit.

Tovarășul Gheorghiu-Dej a propus eliminarea din Comunicat a pasajului referitor la nediseminare. Eu aș propune o formulare care ar ține seama și de obiecțiunile tovarășilor români: puterile nucleare nu vor folosi arma nucleară și nu o vor transmite altor state.

Tov. T. Jivkov:

Noi considerăm că problemele pe care le discutăm se datorează anumitor neînțelegeri. La sesiunea noastră ne-am concentrat asupra planurilor de diseminare a armei nucleare către alte puteri occidentale și în primul rînd RFG. Ne putem noi oare împăca cu această situație cînd crește tot mai mult numărul țărilor care dispun de arma nucleară? Este evident că trebuie să contracaram asemenea planuri, pronunțîndu-ne împotriva diseminării armelor nucleare, împotriva creării FNM.

Strategia și tactica în problema dezarmării au fost elaborate în mod colectiv de partidele comuniste și muncitorești și înscrise în documentele adoptate la Consfătuirile din 1957 și 1960. În aceasta constă Forța noastră, care ne dă posibilitatea să mobilizăm cele mai largi cercuri la lupta împotriva primejdiei războiului.

Dacă în Comunicat nu vom include ideia nediseminării, atunci va fi de neînțeles, pentru ce luptăm noi. Se poate pune atunci întrebarea, dacă în general este justă lupta împotriva FNM?

Comunicatul este redactat într-o formă seacă, neconvingătoare. Or, noi avem nevoie de un document mobilizator, care să fie armă în lupta noastră.

Eu îi rog pe tovarășii Dej și Maurer să înțeleagă că este necesar să includem această idee în Comunicat, să venim cu această propunere la ONU. Altfel, ne vom izola. După cum am văzut, la ONU au și epărat o serie de inițiative în această problemă.

Nu trebuie să renunțăm la ideile elaborate și adoptate în comun de partidele noastre. Situația internațională este favorabilă rezolvării în prezent a problemei nediseminării.

Noi propunem să se întocmească o informare pentru celelalte țări socialiste, neparticipante la Tratat; în care să fie expuse problemele discutate la sesiune, desigur nu așa cum sînt în Comunicat, ci mai amănunțit.

Tovarășul Gheorghiu-Dej a propus eliminarea din Comunicat a pasajului referitor la nediseminare. Eu aș propune o formulare care ar ține seama și de obiecțiunile tovarășilor români: puterile nucleare nu vor folosi arma nucleară și nu o vor transmite altor state.

Tov. T. Jivkov:

Noi considerăm că problemele pe care le discutăm se datorează anumitor neînțelegeri. La sesiunea noastră ne-am concentrat asupra planurilor de diseminare a armei nucleare către alte puteri occidentale și în primul rînd RFG. Ne putem noi oare împăca cu această situație cînd crește tot mai mult numărul țărilor care dispun de arma nucleară? Este evident că trebuie să contracaram asemenea planuri, pronunțîndu-ne împotriva diseminării armelor nucleare, împotriva creării FNM.

Strategia și tactica în problema dezarmării au fost elaborate în mod colectiv de partidele comuniste și muncitorești și înscrise în documentele adoptate la Consfătuirile din 1957 și 1960. În această ocazie forța noastră, care ne dă posibilitatea să mobilizăm cele mai largi cercuri la lupta împotriva primejdiei războiului.

Dacă în Comunicat nu vom include ideia nediseminării, atunci va fi de neînțeles, pentru ce luptăm noi. Se poate pune atunci întrebarea, dacă în general este justă lupta împotriva FNM?

Comunicatul este redactat într-o formă seacă, neconvingătoare. Or, noi avem nevoie de un document mobilizator, care să fie armă în lupte noastre.

Zu îi rog pe tovarășii Dej și Maurer să înțeleagă că este necesar să includem această idee în Comunicat, să venim cu această propunere la ONU. Altfel, ne vom izola. După cum am văzut, la ONU au și apărut o serie de inițiative în această problemă.

Nu trebuie să renunțăm la ideile elaborate și adoptate în comun de partidele noastre. Situația internațională este favorabilă rezolvării în prezent a problemei nediseminării.

Tov.L.Brejnev:

Înainte de a expune unele considerente ale delegației noastre, aș vrea să pun două întrebări tovarășilor români, pentru a fi cât se poate de clară poziția lor: Dacă poziția proprie a PMR în problema nediseminării este o poziție principialmente favorabilă acestei idei? Sau tovarășii români condiționează poziția lor în această problemă de punerea de acord cu celelalte țări socialiste? Este foarte important să cunoaștem clar poziția tovarășilor români, pe care eu n-am reușit s-o rețin suficient de clar.

S-ar putea ca PMR să fie în principiu pentru nediseminare, dar din anumite motive să considere că nu este oportun să se pronunțe în momentul dat pentru nediseminare. S-ar putea însă ca tovarășii români să condiționeze poziția lor de acordul celorlalte țări socialiste. Atunci este altceva. Dacă o țară socialistă nu va fi, de exemplu, de acord cu propunerea noastră ...

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Care țară?

Tov.I.Gh.Maurer:

China, desigur.

Tov.L.Brejnev:

Dacă o țară socialistă nu va fi de acord, atunci ce trebuie să facem? Să renunțăm la ideea noastră? Iată de ce aș dori să aud încă o dată care este poziția principială a PMR în problema nediseminării.

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Noi sîntem pentru nediseminare, pentru nediseminare, pentru nediseminare. Putem repeta de cîte ori doriți pentru a se înțelege. Aceasta este poziția principială a partidului nostru. Noi ne-am pronunțat de nenumărate ori împotriva diseminării armelor nucleare. Noi nu dorim însă ca această idee să fie folosită de cineva, chiar dacă este o țară ca India, cu care avem relații bune, pentru a condamna R.P.Chineză. Noi vrem ca înainte de a întreprinde un asemenea pas să fim încredințați că nu ne vom lovi de critici în propriul nostru lagăr. Să ne consultăm cu chinezii, coreenii și alții. Eu sînt ferm convins că ei ne vor sprijini. Doar R.P.Chineză a declarat că este alături de noi în

lupta împotriva creării FNM, că sprijină RDG împotriva RFG. Eu sînt convins că și în această problemă vom găsi un răspuns pozitiv. Dar să stăm de vorbă, să discutăm. De ce să manifestăm asemenea grabă?

Tov.L.Brejnev:

Consfătuirea noastră are loc într-un moment de mare răspundere, așa spune, așa cum am subliniat în cuvîntarea de ieri, un moment istoric. Cu toții vedem că în ciuda unor succese parțiale, cercurile imperialiste continuă intens pregătirile de război. A nu vedea acest pericol real, repet, pericol real, înseamnă a da dovadă de naivitate. Este suficient să ne amintim cum s-au făcut pregătirile în vederea celui de-al doilea război mondial, pentru a vedea că în prezent se încearcă același lucru. În fața acestor fapte noi nu ne putem resemna. Ideia nediseminării armelor nucleare a cuprins cele mai largi pături din lume.

Eu cred că nu există comunist, nu există om progresist în lume care să se încumete să spună că este pentru diseminarea armelor nucleare. De aceea, este foarte important ca noi să nu ne tîrîm în coada opiniei publice, ci să manifestăm inițiativă în continuare. A nu pune problema în Comunicat înseamnă a nu da dovadă de suficientă bărbăție. Si întrucît sîntem aici între noi, comuniști, îmi permit să spun deschis că a pune problema așa cum o pun tovarășii romîni, înseamnă să dăm un caracter de tîrăgănare luptei noastre împotriva pericolului războiului. De aceea trebuie să înțelegem răspunderea care ne revine. Trebuie să vedem cine sînt cei interesați în diseminarea în continuare a armelor nucleare. S-ar putea ca drept răspuns la planurile occidentale, să luăm și noi hotărîrea ca și alte țări socialiste să posede arma nucleară. La ce va duce însă aceasta? Eu sînt convins că aceasta nu ar duce decît la greutăți economice, la cheltueli materiale și spirituale inutile, care ar greva asupra popoarelor din aceste țări.

Noi, în cadrul Prezidiului, am discutat nu o singură dată această problemă și așa putea spune că fiecare membru al Prezidiului și secretar al CC al PCUS și-au spus cuvîntul. După o asemenea discuțare temeinică am ajuns la concluzia că este necesar să facem cunoscut din nou opiniei publice mondiale punctul nostru de vedere față de problema nediseminării armelor nucleare. Tovarășii romîni au spus că și ei sînt pentru nediseminare, dar că în poziția lor există anumite nuanțe care îi fac ca în momentul actual să fie

- 10 -

împotriva includerii în Comunicat a acestei idei. Avînd în vedere aceasta, deci că FNM în mod principial este pentru nediseminare, atunci se poate discuta care sînt motivele care îi determină aibă rețineri. Dacă însă ei condiționează luarea de poziție în favoarea nediseminării de atitudinea celorlalte țări socialiste atunci este altceva.

Noi considerăm că în Comunicat trebuie să includem problema nediseminării. Se mai poate eventual discuta asupra formulăi respective, însă ideea ca atare trebuie cuprinsă în Comunicat.

În ceea ce privește aducerea acestei probleme la ONU, a putea hotărî aici cum să procedăm: țările noastre, prezente la consfătuire, să ridice în colectiv problema la ONU, în calitate de membre ale acestei organizații, fără a se menționa Tratatul de la Varșovia. De altfel în această problemă există deja hotărîri ale tuturor statelor noastre. Sau acestea nu mai sînt just

Tov. I. Gh. Maurer:

Noi nu spunem nici că sînt juste, nici că nu sînt juste. În momentul de față însă pentru noi problema nediseminării este o problemă neutră.

De ce trebuie să legăm de lupta împotriva FNM, a înarmării atomice a Germaniei occidentale, o problemă mult mai generală și care privește nu numai statele noastre - problema nediseminării armelor nucleare? De ce să facem acest lucru fără a avea în prealabil convingerea că ideea aceasta servește țelului pentru care ne-am mobilizat - împotrivirea față de înarmarea nucleară a RFG? De ce să facem aceasta înainte de a ști care este poziția celorlalte țări socialiste, înainte de a ne asigura că toate statele socialiste ne vor sprijini. Căci, dacă vor fi state socialiste care nu ne vor sprijini, atunci ideea nediseminării poate slăbi poziția noastră.

Dar din acest punct de vedere ne interesează nu numai statele socialiste, ci și statele capitaliste, chiar state capitaliste dezvoltate. Sînt state capitaliste dezvoltate care sînt împotriva creării FNM, dar care ar putea să nu susțină ideea nediseminării. Iată, bunăoară, Franța, care este un campion extern de activ al luptei împotriva FNM, chiar în cadrul NATO. S-ar putea pune întrebarea, dacă Franța este pentru nediseminare? În cazul că Franța nu este pentru nediseminare, atunci nu este evident că ar putea slăbi acordul care există între Franța și punctul nostru de vedere în lupta împotriva FNM?

- 11 -

Întreprins, din însărcinarea Adunării Generale, o anchetă în rândul statelor membre ale ONU, rugându-le să-și precizeze poziția față de înarmarea nucleară. Din cele 114 state membre ale ONU, au răspuns mai puțin de jumătate, iar din aceste răspunsuri au fost favorabile nediseminării armelor nucleare aproximativ jumătate. Este un fapt care, după părerea noastră, merită să fie luat în considerație atunci când se intenționează să se facă o propunere care privește nu numai țările participante la Tratatul de la Varșovia, ci toate statele în general.

După părerea noastră, nediseminarea are sens numai în măsura în care ea reprezintă începutul unui proces, fiind în mod organic legată de dezarmarea nucleară, interzicerea folosirii armei nucleare, distrugerea stocurilor de arme nucleare. Numai astfel nediseminarea poate constitui un pas care să contribuie la înlăturarea pericolului războiului nuclear. Nediseminarea ca "un scop în sine", nelegată de aceste măsuri, duce doar la monopolul nuclear, existența și dezvoltarea în continuare a armelor nucleare nu este atinsă și, deci, nu se reduce primejdia unui război nuclear.

Este necesar ca mai întâi să ne punem de acord și cu celelalte țări socialiste asupra conținutului pe care-l dăm nediseminării și abia apoi să dăm la iveală acest conținut puternic, mobilizator. De ce trebuie să hotărîm acum și aici această problemă? Pierdem oare ceva dacă o vom pune după consultări cu celelalte țări socialiste?

Tov.L.Brejnev:

Vedeți, este altceva dacă puneți astfel problema. De aceea eu am întrebat la început care este poziția dv. clară în problema nediseminării. Dacă vom lega toate aspectele dezarmării, așa cum faceți dv., atunci va fi greu să obținem chiar și unele rezultate parțiale.

Tov.A.Novotny:

Eu am pus mai înainte unele întrebări pentru a ne lămurii pe deplin asupra poziției României în problema nediseminării. Acum este clar că tovarășii români sînt pentru nediseminare. În același timp însă ei sînt împotriva includerii acestei idei în Comunicat. Aceasta este însă o problemă politică principială. Noi nu putem să ne pronunțăm împotriva înarmării atomice a RFG fără să arătăm în același timp să sîntem în general pentru nediseminarea armelor nucleare. Situația internațională actuală

- 12 -

este favorabilă unei asemenea lucrări de poziție. Peste 1-2 luni va fi prea târziu. Sînt de acord cu formularea propusă de tov. Kadar care să fie inclusă în Comunicat.

În ceea ce privește ridicarea problemei la ONU, am putea cădea de acord ca guvernele să fie însărcinate să examineze problema pînă la o dată anumită, însă cît mai curînd posibil. S-a arătat aici că problema a și fost pusă la ONU de alte țări.

În altă ordine de idei, trebuie spus că toate țările noastre au probleme în ce privește dezvoltarea economică. Cele mai mari cheltueli pentru asigurarea securității țărilor noastre le face URSS. Dacă comparăm posibilitățile de care dispun țările noastre și cele ale țărilor capitaliste, vom vedea că multe din ultimele au posibilități mai mari de a intra în posesia armei nucleare decît noi. Aceasta se referă la RFG, Italia, Spania, Japonia și altele. Cu cît trece timpul va fi tot mai greu să scontăm pe succes în problema nediseminării, întrucît va continua să crească numărul statelor care posedă arma nucleară și, în primul rînd, dintre țările capitaliste. De aceea noi sîntem de părere că momentul este propice pentru ca țările noastre să ia o asemenea inițiativă în problema nediseminării, că ea trebuie inclusă în Comunicat.

Să nu se supere tovarășii romîni, însă considerăm că poziția lor nu este justă. Prese occidentală cunoaște ce probleme discutăm aici, iar dacă în problema nediseminării nu ne vom pronunța, aceasta va fi interpretată ca decurgînd din lipsa noastră de unitate. Dacă tovarășii romîni nu vor ca problema nediseminării să fie pusă la ONU, atunci nimeni nu poate împiedica celelalte țări care doresc aceasta să vină cu o asemenea propunere ca state membre ale ONU. Acesta este dreptul lor.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Dar nu dă de gîndit oare faptul că pînă și SUA, prin Rusk, spre exemplu, s-au pronunțat pentru nediseminare? Merită să ne gîndim la aceasta.

Tov. A. Kosișghin:

În legătură cu problema discutată, eu aș vrea doar să atrag atenția asupra situației militare actuale care cere mai mult ca oricînd stringerea rîndurilor noastre, ca să simțim umărul celuilalt.

- 13 -

În ceea ce privește cele spuse de Rusk, lucrurile nu stau chiar așa. Și eu am stat de vorbă cu Rusk, și cunosc cum înțelege el nediscriminarea. El susține că tocmai crearea ENM înseamnă limitarea numărului puterilor nucleare. Concepția noastră este contrară și anume că aceasta reprezintă o diseminare a armei nucleare.

În proiectul de comunicat, pus de acord de experți, există o formulare care, după părerea mea, ar putea fi acceptată și de către tovarășii români.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Dați-ne voie să o vedem și noi. Este ultima formă a Comunicatului?

Tov. W. Gomulka:

Este ultima formă a Comunicatului asupra căreia experții au căzut de acord în această noapte și pe care eu l-am primit astăzi la 9,30, înaintea întâlnirii noastre.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Tocmai de aceea, vă rugăm să ne permiteți să-l consultăm și noi pentru a ne putea spune părerea. Intrucît urmează să ne întâlnim la ora 16,00, poate ar fi bine să terminăm discuțiile, să lăsăm la o parte celelalte probleme și să ne concentrăm acum atenția asupra Comunicatului.

Tov. W. Gomulka:

Dar mai avem de discutat și alte probleme. Spre exemplu, tovarășii germani au propus să se adopte o hotărâre internă prin care miniștrii adjuncți ai afacerilor externe să fie obligați să se întâlnească periodic în vederea unor consultări. Toți tovarășii s-au pronunțat pentru adoptarea acestei propuneri; nu cunoaștem însă care este părerea tovarășilor români.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Noi ne-am mai spus părerea în legătură cu propunerile de creare a noi organe, în afara celor existente în cadrul Tratatului de la Varșovia. Noi nu înțelegem de ce sînt necesare aceste organe noi? Ce competență pot avea ele? De ce trebuie să fie adoptată o hotărâre prin care să fie creat un organ permanent format din miniștrii adjuncți de externe, ^{care/} după cum se știe, nu pot acționa decît la indicația forurilor superioare de partid și guvern din țările noastre.

Tov. I. Gh. Maurer:

Doar politica țărilor noastre o fac neutilizabile...

241

- 4 -

Tov.W.Gomulka:

Dar nu este vorba de nici un organ, ci de consultări, cum se vede din ceea ce eu spun. Eu spun că, cel puțin de două ori pe an. Nu este un organ independent și el nu va înlocui Comitetul Politic Consultativ.

Tov.I.Ch.Maurer:

Dar din moment ce se stabilește un regulament, un cadru de funcționare, se fixează anumite obligații printr-o hotărâre, aceasta înseamnă, fie că vrem să-l numim sau nu, un organ cu caracter permanent.

Noi am răspuns la o propunere asemănătoare făcută de tov.Hrușciov și am arătat atunci de ce sîntem împotriva creării unui asemenea organ. Nu vedem motive care să ne determine să ne schimbăm părerea.

Tov.L.Brejnev:

Nu s-a făcut nici o propunere de creare a vreunui organ în cadrul Tratatului de la Varșovia. Propunerea se referea la consultații mai frecvente, mai organizate. De aceea, noi sprijinim propunerea tovarășilor germani, considerînd-o ca utilă pentru îmbunătățirea muncii noastre.

Tov.W.Ulbricht:

Dv., tovarășe Dej, ați vorbit despre necesitatea unor consultări mai frecvente, nu numai între statele participante Tratatului de la Varșovia, dar și între toate țările socialiste. Atunci, nu înțeleg de ce sînteți împotriva adoptării unei hotărâri interne, care să oblige miniștrii adjuncți de externe să se întâlnească periodic în vederea unor consultări. În ultimii 2-3 ani asemenea consultări au fost extrem de sporadice. Și asta în condițiile cînd puterile occidentale realizează o strînsă consultare între ele.

Tov.Ch.Gheorghiu-Dej:

Pînă acum asemenea consultări s-au ținut, atunci cînd a fost necesar. Și de acum înainte se pot face consultări, bineînțeles atunci cînd împrejurările le cer, și cînd se arată clar ce probleme se dorește a fi discutate. Materialele să fie trimise din timp, nu cu 24 ore înainte, cum s-a procedat acum, înaintea plecării noastre la Varșovia. În aceasta constă problema și nu în adoptarea unei hotărâri, în crearea unui nou organ.

Intîlnirile pot avea loc fără a pune condiții în ceea ce privește nivelul de reprezentare. Noi am adoptat, dacă vă amintiți, în 1961 o hotărâre în legătură cu nivelul de reprezentare

... la nivel politic țării noastre o fac partidele și organizațiile

- 15 -

si unei țări - Albaniei - la o întâlnire a noastră, hotărîre pe care o considerăm nejustă. Dacă vreți, considerați aceasta drept o autocritică a noastră, însă așa ceva nu trebuie să se mai întîmple.

Tov.W.Gomulka:

Dar de ce nu putem adopta o hotărîre internă? Sîntem doar o organizație care, în interesul bunului ei mers, poate lua hotărîrile pe care le consideră necesare?

Tov.W.Ulbricht:

Atunci, ce ați spune, dacă am stabili acum, ca în luna iunie 1965 să se întîlnească miniștrii de externe care să pregătească materiale în problema securității europene, iar în luna iulie 1965 să aibă loc o ședință a Comitetului Politic Consultativ pentru a discuta această problemă?

Tov.J.Kadar:

Toți tovarășii, inclusiv tovarășii romîni, au subliniat necesitatea unor consultări mai sistematice între noi. În prezent durează 5-7 săptămîni pînă se ajunge la înțelegere asupra unei probleme. Cred că am putea adopta o hotărîre internă care să reglementeze această chestiune. Eu aș propune, de exemplu, ca în fiecare an, miniștrii de externe ai țărilor noastre să se întîlnească între 20 și 30 august, pentru a se pune de acord poziția față de ordinea de zi a sesiunii Adunării Generale a ONU. S-ar putea ca miniștrii de externe să se întîlnească, de asemenea, pe la începutul lunii martie. Miniștrii de externe din țările NATO se adună, se consultă; la fel fac miniștrii din țările arabe, din țările africane, din America Latină. Numai noi nu putem să ne adunăm. De ce? Ceea ce se întîmplă la această sesiune, este o rușine pentru noi. De ce să nu ne putem oare aduna mai des și să discutăm problemele care ne interesează?

Eu susțin propunerea tovarășilor germani ca obligatoriu, de cel puțin două ori pe an - în august și martie - miniștrii adjuncți de externe ai țărilor noastre să se întîlnească pentru a avea consultări în problemele de interes comun.

Tov.W.Gomulka:

Toți tovarășii prezenți sînt de acord cu propunerea, numai tovarășii romîni, nu.

Tov.Ch.Gheorghiu-Dez:

Nu sîntem și nu vom fi de acord cu crearea unor noi organe în cadrul Organizației Tratatului de la Varsavia.

- 16 -

Consultările le putem face și fără a avea un organ permanent

Tov.W.Gomulka:

Atunci ar mai fi problema creării statului major al Forțelor Armate Unite ale Tratatului de la Varșovia. Toți tovarășii s-au pronunțat în sprijinul acestei propuneri. Care este părerea tovarășilor români?

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Noi nu avem mandat să discutăm această problemă. Când vom întoarce acasă o vom supune spre examinare forurilor noastre de conducere și abia atunci vom putea să spunem o părere.

Tov.W.Gomulka:

Atunci, nu mai avem ce discuta.

Tovarășii, aș vrea să vă mulțumesc pentru participarea la această discuție deschisă, tovarășească. Întrucât timpul este înaintat, propun ca ședința de după amiază să înceapă la orele 17,00, în loc de orele 16,00.

(Toți cei prezenți sînt de acord)

Propun să bem un pahar pentru succesul consfătuirii noastre, pentru noi succese în activitatea dv.

(Tov.L.Brejnev, ciocnind cu tov.Gh.Gheorghiu-Dej: Păcat că nu am luat o hotărîre în legătură cu statul major. Militarii așteptau foarte mult să fie rezolvată această problemă).

Discuțiile au durat de la orele 10,00 pînă la orele 13,4

26.1.1965
Kc/5 ex.

244

A.N.I.C. - Arhivă Centrală - Secțiunea de Arhivare

Meeting of the First Secretaries of the Communist and Workers Parties and the Presidents of the Council of Ministers of the Warsaw Treaty Organization (WP) Member Nations at the Central Committee (CC) of the Polish United Worker's Party (PUWP), morning of 20 January 1965

(summary of discussions)

Participating: T. Zhivkov [Bu], A. Novotny and J. Lenart [Cz], W. Ulbricht and W. Stoph [GDR], W. Gomulka and J. Cyrankiewicz [Po], Cde. Gh. Gheorghiu-Dej and Cde. I. G. Maurer [Ro], J. Kádár [Hu], L. Brezhnev and A. Kosygin [USSR].

Cde. Gomulka begun by greeting the first secretaries of the Central Committees of the political parties and the presidents of the council of ministers of the Warsaw Pact member countries [present] at the CC of the PUWP.

This meeting-said Cde. Gomulka-was organized as a result of a request by some of the delegates present at the meeting. There is no agenda for discussion, but [he proposed that] an exchange of opinions take place on the following subjects:

□ Issues on which the Preparatory Committee could not reach an agreement and which have been forwarded to our meeting to be discussed and decided. First and foremost this refers to the issue of nuclear non-proliferation, the Romanian comrades objected to including it in the communiqué.

. Issues which require that the conference take a position on, issues which come out of the speeches given yesterday by the participants. It was requested that the conference adopts the decision-which will be under the format of a suggestion to the respective governments-to require the deputy foreign ministers to meet periodically at least twice a year.

. Issues which the Preparatory Committee did not discuss until the evening of 19 January of this year:

□ The meeting of the Supreme Commander of the Warsaw Treaty United Armed Forces (UAFor).

. The issue of establishing a command staff of C/A For.

. The letter to be sent to the Albanian government in response to their letter addressed to the conference. The reply, which should have [no more] than two sentences, should take note of the invitation addressed [by the organization] to the Albanian government, their refusal [to participate] and that the future participation of the People's Republic of Albania in the Warsaw Pact depends [solely] on the discretion of the Albanian government.

□□

Following that, Cde. Gomulka asked Cdes. Dej and Maurer to reassess the Romanian position with regard to the issue of non-proliferation and to accept the inclusion of the passage regarding that issue in the text of the final communiqué, [which] had been accepted by all other participants.

Cde. Gh. Gheorghiu-Dej: We have made clear, during our speech, the Romanian position with regard to the issue for which we have convened here specifically that we take position against the creation of a multilateral nuclear force (MLF) of NATO, and to oppose first of all West German access to nuclear weapons. Finally [we arrived] during our discussions with Cde. Gomulka and Cde. Ulbricht, we have expressed our fear that, at the present [and] given the current situation, from a tactical standpoint, it would be counter-productive to raise the issue of

non-proliferation. We do not want to allow other nations such as India to use our bringing the issue in front of the UN to obtain in this international body [the People's Republic of] China's condemnation. It would be better if, for such an action of [obvious] international interest, we were able to depend on the accord and support of the other socialist countries [such as] China, [North] Korea, [North] Vietnam, Yugoslavia, [the support] of all Socialist countries. Only in this way could we ensure the desired efficiency for our action.

With regard to the draft treaty proposed by the GDR delegation we cannot take a position since we received it 24 hours before the delegation departed for Warsaw. Issues such as these, which implicated the [Romanian] state and government in the international arena, can only be decided upon by the competent forums of party and government.

We believe it is important that we concentrate our entire force on the issue at hand: namely opposing the creation, in whatever form, of the MLF so that FRG access to nuclear weapons is not permitted. These are our decisions, of which we make alone, and which, in our opinion, deserve attention. I ask the comrades to show some understanding for [the considerations] raised by us on this issue and to agree that this issue of non-proliferation not be included in the communiqué.

Cde. W. Ulbricht: Through the creation of MLF, the primary issue [of concern] becomes the action of a US-FRG nuclear bloc. The plans for the creation of MLF or the Allied Nuclear Forces (ANF) represent the real danger for the continual proliferation of nuclear weapons. This [danger] applies first of all to the other NATO states, but also other countries such as India, Indonesia, Sweden, and Israel.

The treaty proposed by the GDR is written in such a way that it cannot be used against the People's Republic of China. The GDR delegation made this proposal considering the new policy which was created after the 1964 session of the NATO Council. At that time, a series of new aspects, unknown before, came to light, regarding NATO strategy and tactics with regard to war preparations against the member nations of the Warsaw Pact and first of all against the GDR. These very facts emboldened the GDR delegation to make these new proposals and to suggest that the issue of non-proliferation be discussed at the future UN General Assembly. The GDR delegation believes this the right time since there is no agenda set for the UNGA. Furthermore, this will allow the socialist countries to take the initiative and prevent other nations from using [this issue] against China.

Cde. I. G. Maurer: The nuclear issue, [the issue] for which we have gathered here is that, as the treaties signed after the Second World War, West Germany should not be allowed to rearm, to gain nuclear weapons. This is the main issue at the time and this is what we need to take a decision on.

Cde. W. Ulbricht: Not to acknowledge the danger presented by the continual proliferation of nuclear weapons is to invite nuclear war not to prevent it. The absence from the communiqué of the issue of non-proliferation will cause a great deal of confusion among the opponents of nuclear armament. To limit the danger of proliferation only to the FRG-or only to the NATO countries-would [drastically] reduce the propaganda effectiveness and power of our position. This is why we ask that the Romanian comrades agree with the inclusion in the final communiqué of the paragraph concerning non-proliferation.

Cde. W. Gomulka: The creation of MLF is, after all, proliferation. As far as I am concerned, they are identical. Thus, when we take a position against MLF, we take a position against continual proliferation of nuclear weapons. To commit the issue of non-proliferation only to the FRG would however put major constraints on the issue. This issue does not only pertain to the FRG, but also to other NATO countries, which

might [thus] gain access to nuclear weapons.

If we are to limit ourselves to the issue of NATO, the [international] public opinion will accuse us of political double-talk. We cannot oppose MLF in NATO without, by default, being against non-proliferation of nuclear weapons in general. With regard to this issue [of non-proliferation] our countries adopted a series of decisions some time ago, which means we are not saying anything new...Or do you believe those other decisions to be invalid now?

Cde. G. Gheorghiu-Dej: We believe there is no need to repeat those decisions at this time when, based on our sources, they will be used to publicly condemn the People's Republic of China.

Cde. W. Gomulka: As for us the problem of the bringing up of non-proliferation at the UNGA is concerned, this [proposal] is already out there. Just today we received information, which states that Iceland, Sweden, Norway, the US, and a few other countries made such a proposal to the UN. The issue, it is now clear, is out there. We can [however] ask ourselves: what are the UN's interests in joining a non-proliferation proposal? It is clear that since this idea is so popular with international public opinion that the US, to hide the aggressive character of its [foreign] policy, is trying to present itself as a supporter of non-proliferation. What our Romanian comrades brought up regarding India [‘s position] is an enormous hurdle which can be overcome easily through our common action at the UN.

It is true that the draft treaty presented by our German comrades cannot be adopted at the present time. [However] we can take, in principle, the position of raising the issue at the UN, which the draft treaty is being studied by our respective institutions empowered [to deal with this]. We have [adopted] a program, written and adopted unanimously, which sets as objectives stopping all nuclear tests, making the use and the development [fabrication] of nuclear weapons illegal, and complete and general disarmament. We should ask ourselves: which of these, the goals of the active international socialist community, are the most easily accomplishable?

It is quite clear that the issue regarding making the use of nuclear weapons illegal will be difficult to accomplish since, at this time, the West does not accept this proposal.

Our goals concerning the issue of non-proliferation of nuclear weapons are, of all issues regarding disarmament, the easiest to reach. [If] we take a position in favor of this we stand to gain a lot in our propaganda ability with the international public opinion. If we do not take a decision to this end, people will not be able to understand our position.

The majority of the comrades have, through their speeches yesterday, made clear their support for this position. Please, Cde. Dej, Cde. Maurer, [please] accept the proposal to include the issue of non-proliferation in the [final] communiqué.

Cde. I. G. Maurer: Cde. Gomulka had spent a great deal of energy and [displayed] flawless logic to prove things already known. It is obvious that the creation of MLF is proliferation. It is [also] clear that no matter how a country obtains nuclear weapons [that] is also proliferation. We believe however that, at this time, we [all] have to take a position against this very kind of proliferation, such as MLF or other similar proposals through which, first and foremost the FRG would obtain nuclear weapons.

Cde. Novotny: I would like to ask our Romanian comrades a question. It is a well-known fact that the Western media expects Romania to adopt at this meeting a different position than the rest of the socialist countries. If we do not include in the communiqué the idea of non-proliferation it will be apparent to all [observers] that

Romania did not agree [with the proposal].

If we do not take a stand supporting non-proliferation, then the international public opinion and first of all the communist parties from other countries [than those present here] will not understand. [T]hey will ask themselves if our position has not changed.

Will the Romanian comrades repeat, before the international public opinion, the same thing they are saying here, namely that they oppose talking about non-proliferation?

It is well-known the interest with which the international public opinion, all progressive people, awaits that our conference will take, once again, a stand against the proliferation of nuclear weapons.

Cde. I.G. Maurer: I do not understand the question. If it refers to the Romanian position [vis-à-vis non-proliferation], these [positions] are set by the [party and state] institutions responsible for its implementation. Romania can, at any time and in any place, justify its position, using arguments it considers appropriate [to the situation].

Cde. I. Kádár: The central issue of our meeting is our position with regard to the creation of MLF and, connected to this, the issue of nuclear non-proliferation. [When] we condemn the attempt to create MLF we, at the same time, condemn the continual proliferation of nuclear weapons. Today there are five nuclear powers, the US, Great Britain, the USSR, China, and France. To continue the fight against imperialism at present means, after all, to fight against proliferation, [against] the US plans. If we do not prevent proliferation we will open a back door for many years, and, even in the short-term, J-6 capitalist countries will possess nuclear weapons. Thus, [nuclear weapons] will become a weapon in the hands of the imperialist [forces]. This is why the communiqué looks at the issue justly.

With respect to the discussions at the UN regarding this, there is nothing we can do to prevent this. Today the PAP [ID] news agency sent out a wire announcing that the British government will submit a proposal at the UN regarding non-proliferation. In regard to India we, [the socialist countries] can discuss [with them] and convince them to give up making a proposal directed against the Chinese.

We would also like to discuss this [issue] with the Chinese comrades. In the past, at [the meetings of] our Organization, the other socialist countries participated as observers. This no longer takes place and that is not a good thing.

We suggest that an information note be sent to the other socialist countries, those not members of the Warsaw Pact, through which to inform them of the issues discussed at the meeting. [Of] course, not as [summarily] as in the communiqués, but in more detail.

Cde. Gh. Gheorghia-Dej suggested that we delete the passage about non-proliferation from the text of the communiqué. I would like to suggest that we rewrite the passage taking into consideration the Romanian position: "the nuclear powers will not use nuclear weapons and will not make these available to other states."

Cde. T. Zhivkov: We believe that the disagreements we are now having are the consequences of some [earlier] misunderstandings. At our meeting we have concentrated [our attention] on the attempts of proliferation of nuclear weapons to other Western powers, and, specifically, the FRG. Can we, after all, accept this situation when the number of countries which possess nuclear weapons is growing? It is self-evident that we must counter-attack such places by publicizing our stand

against proliferation, against the MLF.

The strategy and tactics [of our fight] in the issue of disarmament have been collectively elaborated by the Communist and Workers' parties, and have been part of the documents adopted by the 1957 and [World] Conferences [of Communist and Workers' Parties]. This is where our strength comes from, this gives us the ability to gather around us the largest following in our fight against the dangers of war.

If we will not include in the communiqué a reference to the idea of non-proliferation, it will be unclear what we are fighting for. The question can then be raised; is the fight against MLF justified?

The communiqué is written in a lackluster tone. But what we need is a document able to mobilize [international public opinion], which will [missing word] in our struggle.

I would like to ask Cdes. Dej and Maurer to understand that it is necessary to include this issue [non-proliferation] in the communiqué, to make this proposal at the UN. Otherwise, we will be isolated. As we already know, there are a number of initiatives on this topic proposed at the UN.

We should not renounce the ideas elaborated and adopted by our parties. The international situation is, at present, favorable for discussing the issue of non-proliferation.

Cde. L. Brezhnev: Before I express the position of our delegation. I would like to pose two questions to the Romanian comrades, so their own position will be clear: Is the Romanian Workers' Party (RWP) position vis-à-vis non-proliferation in general favorable to this idea? Or do the Romanian comrades tie their own position to this issue to reaching an accord with the other socialist countries? It is very important that we clearly understand the position of the Romanian comrades, which I [personally] did not quite grasp yet.

It is possible that the RWP is, generally, against proliferation but that it considers the present timing for making this position public inopportune. It is also possible that the Romanian comrades are tying their position to an agreement with the other socialist countries [on this issue]. Then this is an entirely different thing. If a socialist country, let's say, will be against our position...

Cde. Gh. Gheorghia-Dej: Which country?

Cde. I.G. Maurer: [He means] China, of course.

Cde. L. Brezhnev: If a socialist country will oppose [our proposal] then what are we to do? Give up on our idea? This is why I would like to hear, once again, the principled position of the RWP with regard to [the issue of] non-proliferation.

Cde. Gh. Gheorghia-Dej: We support non-proliferation, non-proliferation, non-proliferation. We can repeat this as many times as you wish so that it is understood. This is the principled position of our party. We have taken a position against the proliferation of nuclear weapons countless times. What we do not want is that [our position] be used by someone, even if [that someone] is a country like India-with which we have good relations-to condemn the People's Republic of China. What we want is to receive assurances, before we take this step, that we will not spark criticism in our own camp. We should have consultations with the Chinese, the [North] Koreans, others as well. I firmly believe that they will support our position. After all, the People's Republic of China declared that they too oppose the creation of

the MLF, that they are behind the GDR [in its struggle] against the FRG. I am convinced that we will reach a position resolving this problem. But we need to consult [the others], to discuss [this issue]. Why are we in such a hurry?

Cde. Brezhnev: I'd say that our meeting is being held at a moment of great responsibility, just as I said in my speech yesterday. We can all see that, even though [we had] some partial success, the imperialists are continuing with their intense preparations for war. Not to take note of this real danger, I repeat, real danger, is to display a great deal of naiveté. It is significant to remember how the preparations for World War II took place. [We] see the same things are attempted now. We cannot resign in front of these facts. The idea of non-proliferation has gained support in all the [social] strata in the world.

I do not believe that there is one communist, one progressive man in this world who would dare say that he supports the proliferation of nuclear weapons. This is why it is so important that we do not drag ourselves behind public opinion, but that we show initiative. If we do not tackle the problem [of non-proliferation] in the Communiqué it is [equivalent to] showing cowardice. And, since we are here among [friends], among communists, I will speak freely and say that, to adopt the position as our Romanian comrades are doing, would mean to procrastinate in our fight against the danger of war. This is why we must understand our responsibility [in this issue]. We must find out who are those [countries] interested in continual nuclear proliferation. It might very well be that, as a response to the western plans of proliferation, we will decide that other socialist countries should possess nuclear weapons. But where will this take us? I am convinced that this would only lead to economic hardships, to spiritual and economic expenses without any reason, which will land heavily on the shoulders of these nations. We [the Soviets] in our own Presidium, have discussed this issue many times, and I can assure you that each member of the Presidium and each of the CC [CPSU] secretaries have made their positions clear. After this very in-depth discussion, we decided that we must, once again, make our position with regard to the proliferation of nuclear weapons known to the international public opinion. The Romanian comrades said that they too are against [nuclear] proliferation but that their position has certain nuances which forces them to oppose at this time the inclusion of the passage [on non-proliferation] in the text of the communiqué. Considering that, the general trend, the RWP supports the idea of non-proliferation if the other socialist countries agree, then we have a whole different situation.

We believe that we must include the issue of non-proliferation in the communiqué. We can maybe discuss the language of the passage, but the idea must be included in the communiqué.

As for us bringing the issue to discussion at the UN, we could decide right here how to proceed: our delegations, present [here] at the conference, could raise the issue at the UN in their role as members of the organization, without making reference to the Warsaw Treaty. After all, in that regard there are already a number of discussions by other countries. But maybe those are no longer valid?

Cde. I.G. Maurer: We are not saying that [those previous discussions] are no longer valid, but neither are we saying that they still are. At this time, our position is that the issue of non-proliferation is neutral as far as we are concerned.

Why must we tie the fight against the MLF, against nuclear arming of the FRG, to a much more general problem, a problem that is concerning other [socialist] countries as well—the issue of non-proliferation? Why should we do such a thing without being assured before that this step will aid us in the problem we have gathered here to address: the nuclear arming of the FRG? Why should we take this step before we know what is the position of the other socialist countries, before we know if they will support our position? [Keep in mind that] if these are socialist countries that will not

lend us support, then our position will be weakened.

Moreover in this issue we are not only interested in [the opinions] of socialist states, but also in [the support of] capitalist countries, even [economically] developed capitalist countries. There are some advanced capitalist countries who oppose the creation of the MLF, even if they might not lend their support behind the issue of non-proliferation. For example France is an active champion of the fight against MLF, even inside NATO. But we should ask [ourselves] is France behind the idea of non-proliferation? If France does not support [the idea] of non-proliferation, would we not weaken the agreement we [could] have with France on fighting against MLF.

And something more. Recently, the UN Secretary General carried out an investigation at the UN, asking all countries to state their positions regarding nuclear arming. From the 114 members nations of the UN only half answered back and of these only half were against proliferation. This is something that we need to consider when preparing a proposal which does not only concern the Warsaw Pact member states, but all other countries.

In our opinion, [nuclear] non-proliferation makes sense only as far as it represents the beginning of a process, being tied to the process of nuclear disarmament, the forbidding the use of nuclear weapons, the destruction of the nuclear stockpiles. Only in this way can non-proliferation be a step forward in the struggle against the danger of nuclear war. Non-proliferation as "an end in itself," when it is not tied to these [other] measures, will only lead to nuclear monopolies. [T]he continual existence of nuclear weapons is not touched, and, thus, the danger of a nuclear war is not averted.

It is imperative, before [any action is taken], that we reach an agreement with the other socialist countries on the context in which we treat non-proliferation and only after that we should publicly reveal this powerful, rallying message. Why must we decide here and now this issue? Will we lose something if we are to bring this up after we have consulted with the other socialist countries?

Cde. L. Brezhnev: You see, it is a different problem when you put it this way. This is exactly why I asked you to make your position regarding non-proliferation clear at the beginning. If we are to tie [to it] all these aspects of disarmament, as you do, then it will be difficult for us to get even partial results.

Cde. A. Novotny: I asked before some questions so that we can be completely clear on Romania's position with regard to non-proliferation. Now it is clear that the Romanian comrades support [the concept of] non-proliferation. At the same time however, they are against including this issue in the Communiqué. This is however an issue of political principles. We cannot pronounce ourselves against the nuclear arming of the FRG without at the same time taking position against the proliferation of nuclear weapons. The current international situation is favorable to such a position. In one or two months the situation will change. I agree that the passage suggested by Cde. Kádár should be included in the Communiqué.

As far as bringing this up at the UN, we could agree that our governments should examine this issue before a certain date. [H]owever, earlier is better. We were already informed that other countries brought this up at the UN.

On a different issue, we must say that all our countries are having problems as far as economic development is concerned. The greatest share of expenses for the defense of our countries is borne by the Soviet Union. If we are to compare our [economic] capacity with that of the capitalist countries, we will see that the latter have greater capabilities to obtain nuclear weapons. [I am] referring, of course, to the FRG, Italy,

Spain, Japan and others. As times goes by, it will be harder for us to bank on a success in the issue of non-proliferation, since the number of countries possessing nuclear capabilities will grow, especially as far as capitalist countries go. This is why we believe that this is the right moment for our countries to take the initiative in the issue of non-proliferation, that [this issue] must be included in the communiqué.

I hope that the Romanian comrades will not get upset, but we believe that their position is not justified. The Western media knows what we are discussing here, and if we do not take a position on the issue of non-proliferation then this will be interpreted as due to our lack of unity on the issue. [Even] if the Romanian comrades do not want the issue of non-proliferation to be raised at the UN, this cannot prevent the other states that want to raise the issue there to do so, as members of the organization. This is their right.

Cde. Gh. Gheorghiu-Dej: But is it not interesting that even the US, through [Secretary of State, Dean] Rusk, has taken a position against the proliferation of nuclear weapons? We should think about this.

Cde. A. Kosygin: With respect to the issue discussed, I would like to point out [to all of us] the current military situation, which, more so than ever, demands that we close ranks, so that we can lean one on the other.

As far as what Rusk said, this is not quite that way. I too spoke with Rusk, and I know how he understands non-proliferation. He contends that the very creation of MLF means limits on the number of nuclear powers. Our position is opposite to this, that [MLF] represents a proliferation of nuclear weapons.

In the draft of the Communiqué, which has been approved [negotiated] by the experts, the [passage on non-proliferation] is written in such a way that it could, I believe, be acceptable to our Romanian comrades.

Cde. Gh. Gheorghiu-Dej: Let us see that. Is that the final draft of the communiqué?

Cde. W. Gomulka: It is the final draft which the experts approved last night and which I received at 9:30 this morning, before our meeting.

Cde. Gh. Gheorghiu-Dej: This is exactly why we ask that you let us see it so that we may state our opinion. Since we are to meet again at 4:00 PM, maybe we should drop the other issues in discussion, and concentrate on the communiqué.

Cde. W. Gomulka: But we still have to discuss a number of issues. For example, the German comrades proposed that we adopt an internal regulation that our deputy foreign ministers be required to meet periodically for discussions. All the comrades have expressed their approval with this idea; we still do not know what is the opinion of the Romanian comrades.

Cde. Gh. Gheorghiu-Dej: We have stated our position with respect to the creation of new institutions, outside those that already exist within the Warsaw Treaty Organization. We cannot understand what good would those [new] institutions do. Why must we decide that a permanent forum of the deputy foreign ministers be created, since we all know that [the deputy foreign ministers] cannot make any decisions without a green light from the leadership of the party and state?

Cde. I. G. Maurer: After all, it is the party and the government that take decisions in our countries.

Cde. W. Gomulka: But this is not an institution that we are creating. This is about regular meetings, at least twice a year, for consultations between the deputy foreign ministers. This is not an independent institution; it will not replace the Political Consultative Committee.

Cde. I. G. Maurer: But if we are to formulate a set of laws governing its activity, a work method, if we make certain things required through our decision, that, whether we name it so or not, this will be a permanent institution [of the Warsaw Treaty Organization].

We have replied to a similar proposal made by Cde. Khrushchev and we have showed, at the time, why we oppose the creation of such an institution. We do not see any reason compelling us to change our position.

Cde. L. Brezhnev: There was no proposal forwarded to create a new institution within the Warsaw Pact. The proposal was referring to more frequent, better-organized consultations. This is why we agree with the proposal made by our German comrades, which we consider useful in the drive to improve our productivity.

Cde. W. Ulbricht: You, Cde. Dej, have made clear your desire for more frequent consultations between not only the Warsaw pact member nations, but all socialist countries. I do not understand why you are so against adopting a internal decision which will require the deputy foreign ministers to meet twice a year for consultations. In the past 2-3 years these types of consultations were very sporadic. Furthermore, this is happening at a time when the Western powers are strengthening their collaboration.

Cde. Gh. Gheorghiu-Dej: Until now we had organized these consultations whenever it was necessary. We can continue to have such meetings from now on as well, of course when it is considered necessary [by all] and under the condition that the agenda of discussions will be made clear [beforehand]. The documents should be sent beforehand, not as it was done this time, with only 24 hours before our departure to Warsaw. This is the issue we need to address, and not the creation of an institution, [or] taking a[n] [internal] decision.

Meetings can take place without any conditions regarding the level of representation. We have adopted a decision in 1961, I hope you all remember, regarding the level of representation of one country-Albania-present at one of our meetings. You can consider this our self-criticism, but [we believe] that this should never happen again.

Cde. W. Gomulka: But why can we not adopt an internal decision? We are after all an organization that could, in the interest of its own productivity, adopt decisions which it considers necessary.

Cde. W. Ulbricht: Then, what would you say if we were to decide now that in June 1965 the ministers of foreign affairs should meet to prepare the documents regarding the issue of European Security, and, in July 1965, we hold a meeting of the Political Consultative Committee to discuss this issue?

Cde. J. Kádár: All the comrades, including the Romanian comrades have underlined the need for a more systematic consultation among us. Presently it takes about 5-7 weeks until we reach agreement on one issue. I believe that we can adopt an internal decision that would set some rules on this issue. I would like to suggest that each year the ministers of foreign affairs meet between 20 and 30 August to agree on [our countries'] position on the UN General Assembly agenda. It would also be possible that the ministers meet also at the beginning of March. The foreign affairs ministers in the NATO countries are meeting for consultations; so do the foreign ministers of

the Arab nations, so do the ones in Latin America. We are the only ones that do not organize such meetings. Why? What is happening at this session is a shameful thing for us all. Why can we not meet more often and discuss issues of mutual concern.

Cde. W. Gomulka: All comrades present are in agreement with the exception of the Romanian comrades.

Cde. Gh. Gheorghiu-Dej: We do not and will not agree with the creation of any new institutions in the Warsaw Treaty Organization. We can consult without a permanent institution.

Cde. W. Gomulka: Then we still have to discuss the issue of the creation of the General Staff of the United Armed Forces of the Warsaw Pact. All the comrades present have stated their support for this issue. What is the position of the Romanian comrades?

Cde. Gh. Gheorghiu-Dej: We do not have a mandate to discuss this issue [at this time]. We will return home and will bring this up for discussion in the empowered leadership forums. [Only] after that can we give you an opinion.

Cde. W. Gomulka: Then we have nothing further to discuss.

Comrades, I would like to thank all of you for your participation at this open, comradely discussion. Since time has flown by, I suggest that the afternoon meeting be moved from 5:00 PM to 4:00 PM. (All agree)

I would like to propose that we raise a glass for the success of our meeting, for further successes in your activity.

(Cde. Brezhnev, clinking glasses with Cde. Dej: It is a shame that we could not decide on the issue of a General Staff. The generals were really hoping that this will be solved at this time).

Discussions begun at 10:00 AM and lasted until 1:45 PM.